SFÂRŞITUL LUMII PE CARE O CUNOAŞTEM

— “The End of the World as We Know It” 2004 —

Nominated for the Nebula Award for Best Short Story 2005

de Dale Bailey

Traducerea: Antuza Genescu

Între 1347 şi 1450, ciuma bubonică a devastat Europa, ucigând jur de 75 de milioane de oameni. Boala, numită şi Moartea Neagră din cauza pustulelor negre care erupeau pe pielea celor contaminaţi, a fost provocată de o bacterie cunoscută sub denumirea de *Yersinia pestis.* Locuitorii de atunci ai Europei, neavând la dispoziţie microscoape sau cunoştinţe despre factorii bolii, şi-au pus nenorocirea pe seama unui Dumnezeu înfuriat. Oamenii rătăceau pe pământ autoflagelându-se, în speranţa că-I vor domoli mânia. „*Au murit cu sutele, şi ziua, şi noaptea, ne povesteşte Agnolo di Tura. Mi-am îngropat cinci copii cu mâinile mele... atât de mulţi au murit, încât toţi credeau că a venit sfârşitul lumii.*” Astăzi, Europa numără aproape 729 de milioane de locuitori.

Când se lasă seara, lui Wyndham îi place să se aşeze pe verandă şi să bea. Preferă ginul, dar bea orice. Nu ţine neapărat la el. În ultima vreme, a urmărit cum se lasă întunericul - *a urmărit atent,* vreau să spun, nu a stat pur şi simplu şi a privit - şi a ajuns la concluzia că clişeul e greşit. Noaptea nu se lasă. Fenomenul e mult mai complex.

Deşi nu era perfect convins de precizia observaţiilor lui.

Vara e în toi şi deseori se apucă de băut pe la două sau trei, aşa că până la apusul soarelui, în jurul lui nouă, de obicei e beat criţă. Totuşi, i se pare, dacă i se mai pare ceva, că noaptea *se ridică,* mai întâi se adună în bazine de cerneală pe sub copaci, ieşite parcă din nişte rezervoare subterane, apoi se extinde în exterior, către marginea curţii, şi în sus, către cerul încă luminat. Numai spre sfârşit se lasă ceva - bezna spaţiului infinit, bănuieşte el, care alunecă de sus, de deasupra pământului. Cele două suprafeţe întunecate se întâlnesc undeva la mijloc, şi asta înseamnă, de fapt, noaptea.

Cel puţin asta-i teoria lui.

Nu veranda e de vină, în paranteză fie spus, dar nici ginul - cu excepţia faptului că, din câte poate spune Wyndham, *totul* îi aparţine lui acum.

Povestirile-despre-sfârşitul-lumii se împart în două categorii.

În prima, lumea se sfârşeşte din cauza unui dezastru natural, fie necunoscut, fie cunoscut, dar de proporţii fără precedent. Potopul e pe primul loc - Dumnezeu însuşi, ni se

spune, îl apreciază foarte mult -, cu toate că şi molimele au susţinătorii lor. O nouă eră glaciară e şi ea foarte populară. La fel şi seceta.

În a doua, fiinţe umane iresponsabile provoacă singure sfârşitul lumii. Savanţi nebuni sau birocraţi corupţi, de obicei. Metoda clasică e schimbul de rachete balistice intercontinentale, deşi scenariul e inspirat de mediul geopolitic actual.

Vă invit să combinaţi şi să potriviţi:

Virus gripal modificat genetic - se oferă cineva? Calote polare în curs de topire?

În ziua când s-a sfârşit lumea, Wyndham nici măcar nu şi-a dat seama că *era* sfârşitul lumii. Nu imediat, oricum. Pentru el, în acel moment al vieţii sale, sfârşitul lumii parcă venea în *fiecare* zi. Nu era o consecinţă a unui dezechilibru chimic, ci rezultatul faptului că era angajat la UPS, firmă pentru care, în ziua când a venit sfârşitul lumii, lucra de şaisprezece ani. Fusese mai întâi încărcător, după aceea trecuse la sortare şi, în cele din urmă, ajunsese în râvnita funcţie de şofer cu uniformă maro şi toate celelalte avantaje. Firma începuse să vândă acţiuni publicului şi deţinea şi el câteva. Câştiga bine, chiar foarte bine. În plus, îi plăcea meseria.

Cu toate acestea, fiecare afurisită de zi începea cu senzaţia că urmează un cataclism. Încearcă *tu* să se scoli la 4:00 în fiecare dimineaţă, să vezi atunci cum te simţi.

Iată programul lui zilnic:

La 4:00 oprea alarma - un deşteptător vechi, îl trăgea în fiecare seară. (Nu suporta radioul înainte să-şi bea cafeaua.) Întotdeauna o oprea imediat, să n-o trezească pe nevastă-sa. Făcea duş în baia mică (tot ca să n-o trezească pe nevastă-sa; o chema Ann), îşi turna cafea în termos şi mânca ceva ce, probabil, n-ar fi trebuit - o chiflă, un pateu dulce - cât stătea la chiuvetă. Ceasul arăta atunci 4:20, 4:25, dacă era în întârziere.

Pe urmă făcea un lucru paradoxal: se ducea înapoi în dormitor şi-şi trezea nevasta pe care, în ultimele douăzeci de minute, se străduise să n-o trezească.

- Îţi doresc o zi bună, îi spunea el întotdeauna.

Soţia lui repeta şi ea mereu acelaşi ritual. Îşi vâra nasul în pernă şi zâmbea.

- Mmm, făcea ea şi sunetul era atât de drăgăstos, de afectuos şi de matinal, că merita să te scoli la patru dimineaţa numai ca să-l auzi.

Wyndham auzi despre dezastrul de la World Trade Center - nu despre sfârşitul lumii, deşi pentru el asta însemna - de la o clientă.

Aceasta, Monica pe nume, era una dintre clienţii lui obişnuiţi. Mare susţinătoare a Reţelei Cumpărăturilor la Domiciliu mai era femeia asta. Şi masivă. Genul de femeie despre care oamenii spun că „are o fire plăcută” sau „are un chip aşa de simpatic”. Chiar avea o fire plăcută, cel puţin aşa credea el. Aşa că se îngrijoră când femeia îi deschise uşa cu ochi înlăcrimaţi.

- Ce s-a întâmplat? o întrebă.

Monica scutură din cap, incapabilă să-şi găsească cuvintele. Îi făcu semn să intre. Wyndham, încălcând cel puţin cincizeci de reguli ale UPS, păşi după ea. În casă mirosea a cârnaţi şi spray de cameră. Peste tot vedeai nimicuri de la Reţeaua Cumpărăturilor la Domiciliu. Absolut *peste tot.*

Wyndham nici nu se uită la ele.

Privirea îi căzu şi se fixă pe televizor. Un avion se izbea de World Trade Center. Stătu să-l privească din trei sau patru unghiuri diferite, până sesiză sigla Home Shopping Newtork în colţul din dreapta, jos, al ecranului.

Atunci trase concluzia că venise sfârşitul lumii. Nu-şi imagina că Reţeaua Cumpărăturilor la Domiciliu renunţă la emisiunile ei regulat programate pentru un eveniment mai puţin important.

Extremiştii musulmani care au intrat cu avioanele în World Trade Center, în clădirea Pentagonului şi într-un teren altfel neimportant din Pennsylvania erau convinşi, ni se spunea, că se îndreaptă inevitabil spre paradis.

Erau nouăsprezece la număr.

Fiecare avea un nume.

Soţiei lui Wyndham îi plăcea să citească. Citea în pat, de preferinţă, înainte de culcare, punea un semn de carte la pagina la care a ajuns. Cadou de la Wyndham de ziua ei, mai demult:

un semn de carte de carton, cu o panglică împletită din fire în partea de sus şi imaginea unui curcubeu arcuit deasupra unor munţi cu creste înzăpezite. *Zâmbeşte,* scria pe el, *Dumnezeu te iubeşte.*

Wyndham nu se dădea în vânt după lecturi, dar, dacă ar fi luat la citit cartea soţiei sale cu o zi înainte, primele pagini i s-ar fi părut de-a dreptul interesante. În primul capitol, Dumnezeu îi înalţă la cer pe toţi creştinii adevăraţi. Printre ei se află creştini adevăraţi care conduc maşini şi trenuri şi avioane şi fac victime nenumărate, pe lângă că distrug proprietăţi personale. Dacă ar fi citit cartea, şi-ar fi adus aminte de un abţibild de pe bara de protecţie a automobilelor pe care îl vedea uneori de la înălţimea locului său de şofer din camionul său UPS. *În caz de înălţare, în această maşină nu se va afla nimeni,* scria pe abţibild. De câte ori îl vedea, îşi închipuia maşini ciocnindu-se, avioane căzând din cer, pacienţi abandonaţi pe masa de operaţie - exact scenariul din cartea nevestei sale.

Wyndham mergea la biserică în fiecare duminică, dar nu se putea abţine să nu se întrebe ce s-ar întâmpla cu milioanele de creştini care nu erau adevăraţi creştini - fie că aşa voiau, fie din cauza unui capriciu geografic, de exemplu, erau născuţi în ţări ca Indonezia. Dacă traversau strada în faţa maşinilor ălora, se întreba el, sau udau gazonul pe care aveau să se prăbuşească avioanele alea?

Dar ce vă spuneam eu?

În ziua când s-a sfârşit lumea, Wyndham nu a înţeles imediat ce se întâmplase. Ceasul deşteptător a sunat ca de obicei şi el a trecut prin rutina zilnică. Duşul în baia mică, cafeaua în termos, dejunul deasupra chiuvetei (gogoaşă cu ciocolată, cam veche, de data asta). Pe urmă s-a dus înapoi în dormitor să-şi ia rămas-bun de la nevastă.

- Să ai o zi bună, îi spuse el, ca întotdeauna şi, aplecându-se, o scutură puţin.

Nu atât de tare încât s-o trezească, dar destul cât s-o facă să se mişte. În şaisprezece ani de când desfăşura acest ritual, în afară de zilele libere oficiale şi două săptămâni de concediu plătit vara, Wyndham ajunsese să-l stăpânească foarte bine. Reuşea de fiecare dată s-o facă să se mişte fără s-o trezească de tot.

Aşadar, a afirma că s-a mirat atunci când soţia lui nu şi-a vârât nasul în pernă şi n-a zâmbit ca de obicei ar însemna să spunem adevărul numai pe jumătate. A fost de-a dreptul şocat. Şi mai era ceva: nu scoase nici „mmm”-ul acela prelung, călduţ ca patul dimineaţa, şi nici nu rostise fraza rară, dar bine-cunoscută, „am răcit şi mă cam doare capul”.

Nici un fel de „mmm”.

Aparatul de aer condiţionat îşi încheie ciclul de funcţionare. Wyndham simţi pentru prima oară un miros neobişnuit - o duhoare vagă, organică, de lapte stricat sau de picioare nespălate.

Stând pe întuneric, avu o presimţire tare neplăcută. Alta decât cea din camera de zi a Monicăi, când urmărise imagini repetate cu avioane lovindu-se de World Trade Center. Fusese o presimţire puternică, dar foarte impersonală - spun foarte impersonală pentru că Wyndham avea un verişor de-al treilea care lucra la Cantor Fitzgerald. (Pe verişor îl chema Chris; Wyndham trebuia să-i caute adresa în agendă în fiecare an când trimitea felicitări cu naşterea mântuitorului său personal.) Însă presimţirea pe care o avusese când soţia lui nu făcuse,,mmm” fusese puternică şi *personală.*

Îngrijorat, atinse faţa nevestei sale. Parcă ar fi pus mâna pe o femeie de ceară, fără viaţă, rece, şi aceea a fost clipa - exact aceea - în care şi-a dat seama că a venit sfârşitul lumii.

După aceea n-au urmat decât detalii minore.

Pe lângă savanţi nebuni şi birocraţi corupţi, persoanele din povestirile-despre-sfârşitul-lumii se împart în trei categorii:

Prima e categoria durilor. Cunoaşteţi genul: singuratici plini de sine, iconoclaşti, care ştiu să folosească armele de foc şi să aducă pe lume copii. Spre final, sunt pe cale să Refacă Civilizaţia Occidentală, deşi sunt destul de deştepţi să nu revină la Vechile Obiceiuri Proaste.

A doua categorie: banditul postapocaliptic. Aceste personaje se asociază deseori în bande şi se luptă cu tipul de supravieţuitori din categoria durilor. Dacă preferaţi cumva încarnări cinematice ale sfârşitului povestirii-despre-sfârşitul-lumii, le veţi recunoaşte, de obicei, după predilecţia pentru lanţuri, tunsori punk şi maşini ultimul răcnet, cu îmbunătăţiri aduse la comandă. Spre deosebire de

supravieţuitorii duri, bandiţii postapocaliptici adoptă Vechile Obiceiuri Proaste, deşi nu se dau în lături deloc de la numeroasele ocazii de jaf şi viol.

Al treilea tip de personaj, şi el foarte des întâlnit, dar nu atât de des ca primii doi, este sofisticatul dezgustat. Ca Wyndham, asemenea personaje beau prea mult; spre deosebire de el, suferă groaznic de *ennui.* Şi Wyndham are o suferinţă, bineînţeles, dar, indiferent care o fi ea, fac pariu că nu e *ennui.*

Dar rămăsesem la detalii:

Wyndham făcu ceea ce fac oamenii care descoperă că le-a murit cineva drag. Puse mâna pe telefon şi sună la 911. Aparent, ceva nu era în regulă cu linia; nu răspundea nimeni. Inspiră adânc, se duse în bucătărie şi sună de la telefonul de acolo. Nici acum nu avu succes.

Bineînţeles, motivul era că, venind sfârşitul lumii, oamenii care ar fi trebuit să răspundă la telefon erau morţi. Închipuiţi-vă că au fost măturaţi de un val, dacă vă ajută - exact asta s-a întâmplat cu peste trei mii de oameni într-o furtună din Pakistan în 1960. (Deşi nu asta s-ar fi petrecut *literalmente* cu operatorii care ar fi preluat apelul lui Wyndham la 911, înţelegeţi: ce li s-a întâmplat cu adevărat vom spune mai târziu - lucrul important e că într-o clipă trăiau, iar în următoarea erau morţi. Ca nevasta lui.)

Renunţă să mai dea telefon.

Se întoarse în dormitor. Încercă plin de stângăcie să-i facă nevestei respiraţie gură la gură vreun sfert de ceas, pe urmă renunţă şi la asta. Intră în dormitorul fiicei sale (avea doisprezece ani şi o chema Ellen). O găsi zăcând pe spate, cu gura întredeschisă. O scutură - voia să-i spună că s-a întâmplat ceva înfiorător, murise mama ei -, dar descoperi că şi ei i se întâmplase ceva înfiorător. Acelaşi lucru, de fapt.

Îl cuprinse panica.

Ieşi în grabă afară, unde cerul începea să sângereze vag deasupra orizontului. Sistemul automat de irigaţie al vecinului era pornit, capetele aspersoarelor se răsuceau în linişte şi, în timp ce alerga pe gazon, Wyndham simţi stropii de apă pocnindu-l peste faţă ca o mână rece. Îngheţat, se pomeni pe veranda vecinului, bătând în uşă cu amândoi pumnii. Strigând.

După un timp - cât trecuse, habar n-avea -, se lăsă peste

el un calm înfricoşător. Nu auzea nimic altceva decât stropitoarele aruncând arcade scânteietoare de stropi în haloul stâlpului de iluminat din colţul străzii.

Atunci avu o viziune. Niciodată nu fusese mai aproape de clipa unei prevestiri veritabile. În viziunea lui, casele de la suburbie se deschideau în faţa lui în linişte perfectă. Văzu dormitoarele tăcute. În ele, ghemuite în aşternut, legiuni de adormiţi, la fel de tăcuţi, care nu se vor mai trezi niciodată.

Înghiţi în sec.

Pe urmă făcu un lucru pe care nici nu şi-ar fi imaginat că-l va face cu douăzeci de minute înainte. Se aplecă, scotoci după cheie în ascunzătoarea dintre cărămizi şi intră în casa vecinului.

Pisica se furişă pe lângă el, miorlăind sfâşietor. Wyndham se aplecase după ea când simţi mirosul - duhoarea aceea oribilă, uşor organică. Dar nu de lapte stricat. Nici de picioare nespălate. Mai rău: scutece murdare sau toaletă înfundată.

Se ridică, uitând de pisică.

- Herm? strigă el. Robin?

Nimic.

În casă, puse mâna pe telefon şi formă 911. Îl ascultă cum sună la capătul celălalt al firului timp îndelungat; apoi, fără a mai întrerupe legătura, lăsă receptorul să cadă. Se plimbă prin casă, aprinzând luminile. În uşa dormitorului principal, şovăi. Duhoarea - acum inconfundabilă, de urină amestecată cu fecale, ca şi cum toţi muşchii corpului s-ar fi relaxat deodată - era mai puternică aici. Deschise gura, mai mult şoptind...

- Herm? Robin?

...Nu mai spera la vreun răspuns.

Aprinse lumina. Robin şi Herm erau nişte forme trântite pe pat, nemişcate. Apropiindu-se de ei, îi cercetă îndelung. Îi trecură prin minte imagini în cascadă: ei la grătar, la petrecerea cartierului, sau lucrând în grădina de legume. Se pricepeau la cultivat roşii. Soţia lui Wyndham se dădea în vânt după roşiile lor.

I se puse un nod în gât.

Pe urmă nu mai ştiu nimic de el.

Lumea dispăru.

Când îşi reveni, se trezi în camera de zi, în faţa televizorului lui Herm şi Robin. Îl porni şi parcurse toate canalele, dar nu se emitea nimic. Absolut nimic. Zăpadă, atât.

Şaptezeci şi cinci de canale de zăpadă. În mintea lui Wyndham, sfârşitul lumii trebuia să se dea întotdeauna la televizor. Faptul că nu se dădea sugera că venise *într-adevăr* sfârşitul lumii.

Nu spun asta pentru a sugera că televiziunea validează experienţa umană - a sfârşitului lumii sau a altui fenomen, oricare ar fi el.

I-aţi fi putut întreba despre asta pe locuitorii Pompeiului, dacă n-ar fi murit cu toţii într-o erupţie vulcanică în anul 79 AD, cu aproximativ două milenii înainte de apariţia televiziunii. Când a erupt Vezuviul şi şi-a scuipat lava printre bubuituri pe versantul muntelui cu o viteză de şase kilometri pe minut, au murit în jur de 16.000 de oameni. Graţie unei năstruşnicii geologice, unii din ei - scheletul lor, adică - s-au conservat împietriţi în mulaje de cenuşă vulcanică, cu braţele întinse cerşind îndurare, cu chipurile înmărmurite de groază.

Astăzi, dacă plătiţi taxa de intrare, îi puteţi vizita.

Apropo, iată unul dintre scenariile mele preferate despre sfârşitul lumii: plante carnivore.

Wyndham se urcă în maşină şi plecă după ajutor - un telefon sau un televizor care să funcţioneze, un trecător amabil. Găsi, în locul lor, alte telefoane şi televizoare amorţite. Şi, bineînţeles, alţi oameni amorţiţi: o grămadă, deşi fusese nevoit să-i caute mai mult decât v-aţi fi aşteptat. Nu zăceau împrăştiaţi pe stradă, nici la volanul maşinii, prinşi într-un dop de trafic, deşi trebuie să se fi întâmplat aşa ceva undeva în Europa, unde catastrofa - sau ce-o fi fost - îi surprinsese tocmai la orele de vârf ale dimineţii.

Aici, însă, se pare că oamenii fuseseră surprinşi acasă, în pat; în consecinţă, drumurile erau mai mult decât libere.

Neputincios, năucit, de fapt, se duse cu maşina la serviciu. Poate că fusese şocat până atunci. Se obişnuise cu duhoarea, oricum, şi cadavrele celor din schimbul de noapte - bărbaţi şi femei pe care-i cunoştea de cincisprezece ani, pe unii dintre ei - nu-l zguduiră prea tare. Ceea ce-l zgudui *zdravăn* însă fu mormanul de colete din zona de sortare: îi trecu dintr-odată prin cap că nu vor fi livrate niciodată. Aşa că îşi încărcă porţia de pachete în camion şi porni pe ruta lui obişnuită. Nu ştia sigur de ce-o făcea, poate pentru că mai demult închiriase un film în care

un terchea-berchea postapocaliptic dă peste o uniformă de poştaş american şi reuşeşte să Refacă Civilizaţia Occidentală (nu şi Vechile Obiceiuri Proaste), livrând corespondenţa pe ruta poştaşului respectiv. Însă inutilitatea eforturilor depuse de Wyndham ieşi repede la iveală.

Renunţă când descoperi că până şi Monica - sau, cum se gândea la ea adesea, Doamna Cumpărăturilor la Domiciliu - nu mai primea pachete. O găsi cu faţa la podeaua din bucătărie, strângând în mână o cană de cafea spartă. Moartă, nu avea nici fire plăcută, nici chip simpatic. Emana însă aceeaşi duhoare insuportabilă. Cu toate astea, stătu s-o privească vreme lungă. Nu-şi putea lua ochii de la ea.

Când, în cele din urmă, reuşi să-şi mute privirea, se duse în camera de zi, unde văzuse cândva murind trei mii de oameni, şi desfăcu el însuşi coletul. După regulamentul UPS, camera de zi a Doamnei Cumpărăturilor la Domiciliu devenea o zonă postapocaliptică de sine stătătoare. Wyndham rupse banda cu adresa şi o aruncă pe jos. Deschise cutia. În ea, învelită bine în trei straturi de pungi cu bule de aer, găsi o statuie de porţelan a lui Elvis Presley.

Elvis Presley, Regele Rock’n’Roll-ului, a murit în 16 august 1977, aşezat pe toaletă. Autopsia a scos la iveală faptul că înghiţise un cocktail impresionant de medicamente - codeină, etinamat, metaqualonă şi diverse barbiturice. Medicii au mai găsit urme de valium, demerol şi alte substanţe farmaceutice în sângele lui.

O vreme, Wyndham se amăgi cu iluzia că sfârşitul lumii era un fenomen local. Stătea în camionul lui, în faţa casei Doamnei Cumpărăturilor la Domiciliu, şi aştepta echipajele de salvare - urlet de sirene sau zgomot de elicoptere, orice. Adormi jucându-se cu statuia de porţelan a lui Elvis. Se trezi în zori, înţepenit, pentru că dormise în camion, şi văzu un câine de pripas adulmecând prin preajmă.

Evident, nu venea nici o echipă de salvare.

Alungă câinele şi aşeză grijuliu statuia pe trotuar. Pe urmă porni camionul, îndreptându-se spre ieşirea din oraş. Din când în când se oprea şi de fiecare dată i se confirma ceea ce ştiuse din clipa în care atinsese obrazul soţiei sale moarte:

sfârşitul lumii venea după el. Nu găsi decât telefoane amorţite, televizoare amorţite şi oameni amorţiţi. Tot drumul ascultă numai posturi de radio amorţite.

Şi voi, ca Wyndham, sunteţi, poate, curioşi să ştiţi ce e cu această catastrofă care i-a lovit pe toţi în jurul lui. Probabil vă întrebaţi chiar de ce a supravieţuit el.

Povestirile-despre-şfârşitul-lumii fac mare tapaj de asemenea lucruri, dar curiozitatea lui Wyndham nu va fi niciodată satisfăcută. Din păcate, nici a voastră.

Se întâmplă şi lucruri nasoale. La urma urmei, e sfârşitul lumii.

Nici dinozaurii n-au aflat niciodată de ce au dispărut.

În momentul când scriu aceste rânduri, însă, majoritatea oamenilor de ştiinţă au căzut de acord că dinozaurii şi-au găsit sfârşitul când un asteroid de cincisprezece kilometri a brăzdat Pământul în sudul Peninsulei Yucatan, provocând tsunami gigantice, uragane, incendii în păduri pe tot globul şi activitate vulcanică nestăvilită. Craterul e tot acolo - are o lăţime de aproape două sute de kilometri şi o adâncime de vreo doi -, dar dinozaurii, pe lângă 75% din alte specii, au dispărut. Majoritatea speciilor au pierit la impact, spulberate de explozie. Cele care au supravieţuit cataclismului iniţial au murit probabil la scurtă vreme după el, când ploaia acidă a otrăvit apa de pe glob şi praful a astupat soarele, trimiţând pe planetă o iarnă lungă de ani de zile.

Indiferent de semnificaţia lui, impactul prăbuşirii asteroidului a fost cel mai dramatic dintr-o serie lungă de fenomene de extincţie în masă; asemenea evenimente au loc la intervale de aproximativ 30 de milioane de ani. Unii savanţi le-au pus în legătură cu călătoria periodică a sistemului solar prin întinderea galaxiei, când milioane de comete din norul Oort, dincolo de Pluto, se urnesc şi începe să plouă cu ele pe Pământ. Această teorie, încă subiect de controverse, este numită Ipoteza Shiva, în onoarea zeului hindus al distrugerii.

Locuitorii Lisabonei ar fi apreciat aluzia la ziua de 1 noiembrie 1755, când oraşul lor a fost lovit de un cutremur de 8,5 grade pe scara Richter. Zguduitura a dărâmat peste 12.000

de case şi a provocat un incendiu care n-a fost stins decât după şase zile.

Au pierit peste 60.000 de oameni.

Nenorocirea l-a inspirat pe Voltaire când a scris *Candide,* operă în care Dr. Pangloss ne spune că nu există lume mai bună ca a noastră.

Wyndham ar fi putut umple rezervorul camionului. Erau staţii de benzină la fiecare ieşire de pe şosea şi se pare că *ele* funcţionau fără probleme. Dar nu se deranjă.

Când rămase fără combustibil, trase la marginea drumului, sări jos şi-o porni aiurea pe câmp. Când începu să se întunece - asta s-a petrecut înainte să se apuce să studieze fenomenul lăsării nopţii -, se adăposti în casa cea mai apropiată.

Era un loc frumos, o clădire de cărămizi cu două etaje, la distanţă mare de drumul de ţară pe care mergea. În curtea din faţă se înălţau copaci înalţi. În spate, o pajişte umbrită cobora spre o pădure cum vezi în filme, dar nu prea des în realitate: arbori bătrâni uriaşi, cărări cu covoare de frunze. Locul i-ar fi plăcut la nebunie soţiei sale şi Wyndham regretă că trebui să spargă un geam ca să intre în casă. Avea de ales? Era sfârşitul lumii şi trebuia să găsească un loc în care să doarmă. Ce să fi făcut altceva?

Wyndham nu avusese de gând să rămână acolo, dar când se trezi a doua zi de dimineaţă nu ştiu încotro s-o ia. Găsi doi bătrâni amorţiţi într-un dormitor de la etaj şi încercă să facă pentru ei ceea ce nu fusese în stare să facă pentru soţia şi fiica lui: luă o lopată din garaj şi se apucă să sape un mormânt în curtea din faţă. După un ceas, începu să facă bătături şi să-i crape palmele. Muşchii lui - fleşcăiţi de atâta stat la volanul camionului UPS - protestau nemulţumiţi.

Se odihni o vreme, apoi îi urcă pe bătrâni în maşina pe care o găsi în garaj - o camionetă Volvo cu peste 60.000 de kilometri parcurşi. Străbătu câţiva kilometri, trase pe dreapta, îi scoase şi îi aşeză unul lângă altul într-un mestecăniş. Încercă să rostească vreo două-trei vorbe înainte de a pleca - aşa ar fi vrut soţia lui dar nu găsi cuvintele potrivite, aşa că, în cele din urmă, renunţă şi se întoarse în casă.

Oricum, n-ar fi avut nici un rost cuvântarea. N-avea de

unde să ştie, dar bătrânii fuseseră evrei căzuţi în păcat. Conform religiei pe care o împărtăşea Wyndham cu nevasta lui, erau condamnaţi să ardă în iad cel puţin o veşnicie. Amândoi erau imigranţi de primă generaţie; majoritatea familiilor lor arseseră deja în cuptoarele de la Dachau sau Buchenwald.

N-ar fi fost nici o noutate pentru ei să ardă în foc.

Apropo de foc, fabrica de confecţii pentru femei Triangle Shirt Waist din New York a ars la 25 martie 1911. Au murit 146 de oameni. Cei mai mulţi poate că ar fi scăpat cu viaţă, dar proprietarii fabricii au încuiat ieşirile ca măsură de protecţie împotriva furtului.

Şi Roma a ars. Se povesteşte că, în timpul dezastrului, Nero cânta la harpă.

Întors în casa celor doi bătrâni, Wyndham se spălă şi-şi pregăti o băutură din barul descoperit în bucătărie. Nu fusese mare băutor înainte de sfârşitul lumii, dar nu vedea nici un motiv să nu devină unul acum. Experimentul se dovedi un succes atât de mare, încât îşi făcu obicei să se aşeze seara pe verandă, să bea gin şi să studieze cerul. Într-o seară, i se păru că zăreşte un avion cu luminile sclipind în timp ce făcea o buclă. Mai târziu, când se trezi din beţie, trase concluzia că trebuie să fi fost un satelit care mai ţopăia în jurul planetei, trimiţând date de telemetrie către staţiile de ascultare pustii şi posturile de comandă abandonate.

După o zi sau două, se luă curentul. Şi, peste alte câteva zile, rămase fără băutură. Se urcă în Volvo şi porni în căutarea unui oraş. Personajele din povestirile-despre-sfârşitul-lumii conduc, de obicei, două feluri de vehicule: sofisticaţii epuizaţi le preferă pe cele sport, cu îmbunătăţiri, cu care zboară ca fulgerul pe coasta australiană, dacă tot nu mai au de ce să trăiască; restul conduc SUV-uri rezistente. De la Războiul din Golf din 1991 - în care au murit aproximativ 23.000 de oameni, majoritatea soldaţi irakieni ucişi de bombele americane -, lumea râvneşte mai ales la Humvee-uri în stil militar. Cu toate acestea, Volvoul se potrivea perfect nevoilor lui Wyndham.

Nu trase nimeni în el.

Nu-l atacară haite de câini vagabonzi turbaţi.

Ajunse într-un oraş după un sfert de oră de condus. Nici

urmă de jafuri. Toţi locuitorii erau morţi, cine să mai prade? Aşa se întâmplă când vine sfârşitul lumii.

Pe drum, trecu pe lângă un magazin cu articole sportive, dar nu-şi făcu rezerve de armament ori de echipament de supravieţuire. Trecu şi pe lângă nenumărate vehicule abandonate, dar nu se opri să şutească benzină din ele. În schimb, se opri la magazinul de băuturi, sparse un geam cu piatra şi se servi cu câteva lăzi de gin, whisky şi votcă. Făcu o escală şi la alimentară, unde găsi cadavrele împuţite ale celor din schimbul de noapte sub cărucioarele cu marfă care nu va mai ajunge niciodată pe rafturi. Cu batista la nas, Wyndham încărcă Volvoul cu apă tonică şi alte licori pentru amestecuri alcoolice. Luă şi nişte hrană conservată, dar nu consideră necesar să-şi facă provizii prea multe, în afară de nevoile imediate.

În schimb, îşi luă ghidul barmanului de la raionul de cărţi.

Unele povestiri-despre-sfârşitul-lumii ne prezintă doi supravieţuitori ai apocalipsei, un bărbat şi o femeie. Cei doi îşi asumă responsabilitatea de a Repopula Pământul, ca parte a efortului de a Reface Civilizaţia Occidentală fără Vechile Obiceiuri Proaste. Cu măiestrie scriitoricească, numele lor sunt date în vileag doar la final, când, invariabil, aflăm că sunt Adam şi Eva.

Adevărul e că aproape toate povestirile-despre-sfârşitul-lumii sunt, dintr-un anumit punct de vedere, povestiri-despre-Adam-şi-Eva. Poate de aceea au devenit atât de populare. Ca să fiu cât se poate de sincer, voi recunoaşte că, în perioadele de searbădă activitate sexuală din viaţa mea - şi, vai! asemenea perioade se repetă mai des decât aş vrea să recunosc -, am descoperit că povestirile-postholocaust-cu-Adam-şi-Eva sunt, ciudat, o adevărată mângâiere. După părerea mea, calitatea de a fi singurul bărbat în viaţă reduce considerabil şansele de a fi refuzat. Pe lângă asta, anulează total teama că nu vei face faţă.

În povestirea aceasta apare şi o femeie.

Nu vă faceţi iluzii.

Wyndham locuieşte în casa de cărămidă de aproape două

săptămâni. Doarme în dormitorul soţilor bătrâni, şi doarme foarte bine, dar poate că îl ajută şi ginul. În unele dimineţi se trezeşte buimac, întrebându-se unde e nevastă-sa şi ce caută în loc străin. Alteori se trezeşte cu sentimentul că a visat totul şi acesta a fost dormitorul lui dintotdeauna.

Într-o zi, însă, se trezeşte devreme, în lumina cenuşie dinainte de lăsarea zorilor. Aude zgomote la parter. Wyndham e curios, dar nu laş. Nu regretă că nu s-a oprit la magazinul sportiv să-şi ia o armă. N-a tras niciodată. Dacă ar împuşca pe cineva - vreun ratat postapocaliptic cu gânduri de canibal -, probabil că l-ar lovi depresia.

Nu încearcă să-şi ascundă prezenţa când coboară la parter. În camera de zi se află o femeie. Nu arată rău deloc - blondă, cam spălăcită, tânără, douăzeci şi cinci, treizeci de ani cel mult. Nu-i tocmai curată şi nici nu miroase prea bine, dar nici lui nu prea i-a stat gândul la spălat în ultima vreme. Cine-i el, să judece pe alţii?

- Căutam un loc de dormit, îi spune femeia.

- E un dormitor liber la etaj, o anunţă el.

A doua zi dimineaţa - de fapt, e aproape miezul zilei, dar Wyndham s-a obişnuit să doarmă până târziu - mănâncă dejunul împreună: un pateu dulce, femeia, o porţie de cereale Cheerios, el.

Schimbă impresii, dar nu are rost să intrăm în amănunte. E sfârşitul lumii şi femeia nu ştie mai multe despre ce s-a întâmplat decât Wyndham, voi sau oricine altcineva. Însă ea vorbeşte cel mai mult. El n-a fost niciodată vorbăreţ, nici în vremurile lui cele mai bune.

N-o roagă să rămână. Nu-i spune să plece.

Nu-i cere nimic.

Aşa trece toată ziua.

Uneori, sexul în sine *provoacă* sfârşitul lumii.

De fapt, dacă-mi permiteţi să mai aduc o singură dată vorba de Adam şi Eva, sexul şi moartea sunt puse în legătură cu sfârşitul lumii de la... păi, chiar de la începuturile omenirii. Deşi e avertizată să n-o facă, Eva gustă din fructul Pomului Cunoaşterii Binelui şi Răului şi-şi dă seama că e dezbrăcată - cu alte cuvinte, că e o fiinţă sexuală. Pe urmă îi prezintă ideea lui Adam, dându-i să muşte din măr.

Dumnezeu îi pedepseşte pe amândoi pentru păcatul lor, alungându-i din Rai şi aducând moartea pe lume. Şi uite-aşa ne-am procopsit: prima apocalipsă, *eros* şi *thanatos* prinşi la un loc, şi numai din vina Evei.

Nu-i de mirare că feministelor nu le place povestea asta. E o perspectivă foarte caustică asupra sexualităţii feminine, dacă stai să te gândeşti puţin.

Întâmplător, probabil, într-una dintre povestirile-despre-sfâr-şitul-lumii care mie îmi place foarte mult, nişte astronauţi cad într-o falie temporală; când scapă din ea, află că toţi bărbaţii au murit. Între timp, femeile s-au descurcat foarte bine şi singure.

Nu mai au nevoie de bărbaţi pentru a se reproduce şi au creat o societate care funcţionează foarte bine fără ei - chiar mai bine decât societăţile noastre mixte haotice. Dar se ţin bărbaţii departe de ea?

Nici vorbă. La urma urmei, sunt bărbaţi, mânaţi de nevoia de a domina sexual, moştenită genetic, ca să zic aşa, şi în scurtă vreme încearcă să transforme Paradisul femeilor într-o altă lume decăzută. Cu alte cuvinte, un fel de sex mai dominat de violenţă decât sexul obişnuit.

Şi, bineînţeles, nu are nimic de-a face cu dragostea.

Adică o perspectivă foarte caustică asupra sexualităţii masculine, dacă stai să te gândeşti puţin.

Cu cât se schimbă mai mult lucrurile, cu atât nu se schimbă deloc, cred eu.

Wyndham, aşadar.

Wyndham iese pe verandă în jurul orei trei. Bea nişte tonic. Şi nişte gin. Asta face el acum. Nu ştie unde e femeia şi nici nu se dă de ceasul morţii să afle.

Stă pe verandă de câteva ore bune când ea vine lângă el. El nu ştie cât e ceasul, dar după cât de neclar vede, ca şi cum s-ar afla sub apă, înseamnă că amurgeşte. Pe sub copaci încep să apară bazinele de întuneric, greierii îşi dreg glasurile şi e atâta pace în jur încât, preţ de-o clipă, uită că lumea s-a sfârşit.

Pe urmă, sita de la uşă se trânteşte în spatele femeii. Îşi dă seama imediat că femeia s-a ocupat puţin de ea, deşi nu ştie sigur ce anume şi-a făcut. Ce ţi-e şi cu vrăjile femeilor. (Şi nevastă-sa proceda la fel.) Pentru el, era întotdeauna frumoasă,

dar uneori arăta uimitor, pur şi simplu. Puţină pudră, un pic de roşu în obraji. Ruj. Ştiţi voi.

Iar el apreciază efortul. Sincer. Se simte chiar măgulit. E o femeie frumoasă. Şi inteligentă.

Însă el, s-o spunem pe-a dreaptă, nu e deloc interesat.

Femeia se aşază lângă el şi începe să turuie. Şi, cu toate că n-o spune direct în atâtea cuvinte, vorbeşte despre Repopularea Lumii şi Refacerea Civilizaţiei Occidentale. Despre Datorie. Vorbeşte despre asta pentru că despre asta se presupune că trebuie să vorbeşti în asemenea momente. Dar în spatele cuvintelor ei se ascunde sexul. Iar în spatele sexului, într-un cotlon foarte îndepărtat, stă pitită singurătatea. Pe Wyndham, singurătatea îl înduioşează. Da, da. După un timp, femeia îl atinge, dar el nu-i răspunde. Parcă ar fi mort.

- Ce-i cu tine? îl întreabă ea.

Wyndham nu ştie ce să-i răspundă. Nu ştie cum să-i spună că sfârşitul lumii nu asta presupune. Sfârşitul lumii înseamnă altceva, dar nu ştie ce cuvânt să folosească.

Să revenim la nevasta lui Wyndham.

Ţine pe noptieră altă carte. Nu citeşte în fiecare seară, numai duminica. Dar cu o săptămână înainte de sfârşitul lumii citea povestea lui Iov.

Ştiţi povestea lui, nu?

Sună cam aşa: Dumnezeu şi Satana - adică duşmanul, în orice caz, asta cred că e cea mai bună traducere - fac un pariu. Vor să vadă câte poate să înghită sluga credincioasă a lui Dumnezeu înainte de a renunţa la credinţă, aşa că Dumnezeu începe să-l asuprească: îi ia avuţiile, vitele, sănătatea. Îl lasă fără prieteni. Şi tot aşa. La sfârşit - şi partea asta îl impresiona mai mult pe Wyndham - Dumnezeu îi ia lui Iov copiii.

Daţi-mi voie să clarific lucrurile: în acest context, „îi ia” trebuie citit „îi omoară”.

Mă înţelegeţi? Ca şi Krakatoa, o fostă insulă vulcanică dintre Java şi Sumatra. La 27 august 1883, Krakatoa a explodat, aruncând lava în sus, la zeci de kilometri spre cer, şi scuipând tone de piatră. Impactul s-a auzit de la 5.000 de kilometri. A provocat tsunami înalte de peste treizeci de metri. Imaginaţi-vă apa izbind sătucurile de pe malul insulelor Java şi Sumatra.

Au murit 30.000 de oameni.

Fiecare dintre ei avea un nume.
Copiii lui Iov. Morţi. Ca cei 30.000 de javanezi anonimi.
Iov? Înghite năpastele în continuare. Nu renunţă la Dumnezeu, îşi păstrează credinţa. Şi e răsplătit: Dumnezeu îi dă înapoi avuţiile şi vitele. Dumnezeu îl face iar sănătos şi îi trimite prieteni. Dumnezeu îi dă alţi copii. Fiţi atenţi: e important ce cuvinte alegeţi în povestirile-despre-sfârşitul-lumii.
Ce s-a întâmplat cu primii lui copii? Rămân morţi, duşi, amorţiţi, şterşi pentru totdeauna de pe suprafaţa pământului, la fel ca dinozaurii, cele 12 milioane de creaturi indezirabile incinerate de nazişti, cei 500.000 de oameni măcelăriţi în Rwanda, cele 1,7 milioane de victime omorâte în Cambodgia şi cele 60 de milioane de sclavi africani sacrificaţi în călătoria forţată pe apă spre Lumea Nouă.
Dumnezeu cel vesel şi poznaş.
Dumnezeu cel ghiduş.

Asta înseamnă sfârşitul lumii, vrea Wyndham să spună. Restul? Numai detalii.

Femeia (vreţi să aibă un nume? Merită, nu credeţi?) începe de-acum să suspine. Wyndham se ridică şi merge în bucătărie să aducă încă un pahar. Se întoarce cu el pe verandă şi îi pregăteşte gin tonic. Se aşază lângă ea şi o îndeamnă să bea din paharul rece. Nu ştie ce să facă altceva.
- Poftim, îi spune el. Bea asta. O să te-ajute.

[*Originally published in „The Magazine of Fantasy & Science Fiction”, October/November 2004*]

NOTĂ BIBILIOGRAFICĂ

Dale Bailey este autorul a trei romane, *The Fallen, House of Bones* şi *Sleeping Policemen* (în colaborare cu Jack Slay, Jr). A publicat peste douăzeci de povestiri - cele mai multe în *The Magazine of Fantasy & Science Fiction* -, dintre care o parte au fost adunate în *The Resurrection Man's Legacy and Other Stories.*
Povestirea următoare, finalistă la Premiul Nebula, s-a născut din încercarea lui de a înţelege pasiunea noastră morbidă pentru acest gen de proze şi perspectiva dispariţiei noastre ca specie. În *Sfârşitul lumii pe care o cunoaştem,* este vorba despre singurul

supravieţuitor al unei apocalipse care încearcă să se lupte cu dimensiunea spirituală a pierderii. Mai mult decât atât, este o povestire-despre-sfârşitul-lumii care ne arată cum se desfăşoară, de fapt, povestirile-despre-sfârşitul-lumii.

Unul dintre lucrurile de care Bailey şi-a dat seama scriind acest text este că lumea se sfârşeşte cu fiecare minut al fiecărei zile. El afirmă: „Nu trebuie să distrugem oraşe întregi ca să ştim cum e să supravieţuieşti unei catastrofe. Ori de câte ori pierdem pe cineva, ştim ce înseamnă sfârşitul lumii pe care o cunoaştem. Ideea centrală a povestirii nu este că vine apocalipsa, ci că vine pentru tine. Şi nu poţi face nimic ca s-o eviţi.”